

Budapestre vonatkozó újságcikkek

Szerző: *Bakos Ákos*

Cím: *A jelen regénye a Mária-Valéria telepen.*

Forrás: *Ac Est*

Bp.
(Hely)

1930. III. 6.
(Idő)

—
(Köt. v. füz.) (Oldal)

Osztályozás

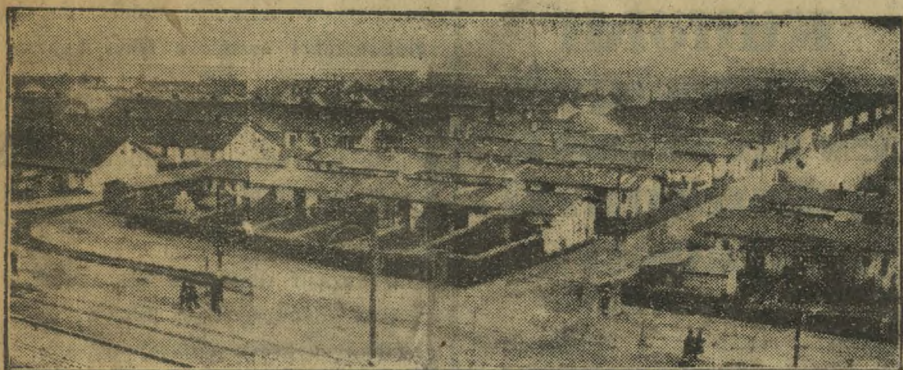
Tárgy
361:1 655:36

Hel
(494) 091, 930

Idő
"1930"

Személy

Helvszám

A jelen regénye a Mária-Valéria telepen

**Százhetvennégy ezer pengő bérhátralék
a nyomortanyán — Senkit se lehet kilakoltatni**

„Szebb jövőt” kívánnak egymásnak!

— *Ac Est* tudósítójától —

A háború, a vér kényszerűsége verte le cölöpeit, szögezte össze deszkáit. Azután a katonakórház telepből a szegényemberek tanyája, majd a nagy menekülések idején a még elcsesettebbek menedékhelye lett. A ba-

rakkok tetejét már megviselték az esztendők, a deszkafalakon átfű a szél és ha süt a nap, átlátszik az ég is. *Még ma is tíz és félezer léleknek adnak födétet a Mária-Valéria barakkok.*

1920-ban egyesek fakat ültettek a barakkok elé. Öreg fák lettek a cse-

metékből és az uccákat, udvarokat szegélyező bokrokból embermagasságúak, még így kopaszon is.

A tavasz jökedve már a kilinesen. A sok-sok szegényember arcán a március simogatása. A simogatás nem tudja letörölni a kétségbeesést: *mi lesz, ha csakugyan takarodniok kell a barakkoknak a házbérlékek miatt.* Fizetnének, de miből?...

Tízezer lakos

1210 barakkban húzódik meg a tíz és félezer ember itt a telepen, sok egyszobás-konyhás nyomorúságfészekben és pár kétszobásban. Külön kis városka a nagyváros és Kispeszt határában a Valéria. Külön papjai — a katolikusnak a plébániája is itt van, az egyik teremnek nevezett barakszoba a templom — külön ovodája, postája, kultúrháza, mozija, ipará, kereskedelme, sportélete van a telepnek. De mindenem, de nagyon mindenem a szegénység színe, szaga...

A főbejárat mellett az egyik hatalmas-mészárosmester rövid egy év alatt 4500 pengő áru öt deka tepertőket, tíz deka zsírokat, darabka szalonnákat, kis húsokat adott hitelbe. Okos, belátó ember *Szőnyi* uram, már letett arról, hogy valaha is viszontlássa a 4500 pengőjét. Mikor is, miből is?...

A munkanélküliség szörnyű rémségének megmérhetetlen itt az árnyéka. És a fekete árnyékban az üres tányérok, a téli vacogások, a betegségek és a bűn pirossa. Tizenhá-

rom-tizennégy éves gyermeklányok...

173.959 pengő...

Az 1309 főbérlő negyedévre előirányzott bére 75.000 pengő. És február elsején a hivatalos kimutatás szerint — tudomást kellett erről szereznit bent a népjólétiben is — a telep lakóinak bérhátraléka 173.959 pengő volt.

Már évekkel ezelőtt Vass József miniszter megengedte, hogy bár a lakbérszabályzat szerint negyedévenként előre kell fizetni, a Valériások havonta, sőt hetenként fizethessék lakbérüket. Miből?

Már napok óta kint jár a telepen dr. Szekeres osztálytanácsos a népjólétiből és végzi a helyszíni tárgyalásokat a hátralek ügyében. részletfizetési kedvezmények csekély segítség.

Nyugalmazott és aktív tisztviselők serege húzódik meg künn a telepen a sok szegényember között. Vagy ezer vásutas-, postás- és rendőrnagy él itt künn. 43 rendőreslád is itt talált otthonra, közöttük őrmesterek, törzsőrmesterek, főtörzsőrmesterek, sőt egy nyugalmazot rendőrkapitány is. Az oroszok barákjában egy generális is és esomó emigráns tiszt.

60 kilakoltatás?

Egyelőre hatvan jogerős bírői ítélet szava parancsolná hatvan család kilakoltatását, akik nem fizetnek, de

eddig egyikkel szemben sem hajtották végre a végzést, tekintettel a nehézségre. *Akinek innén menni kell, az sem kerül a szabad ég alá, kap új helyet künn a sashalmi barakokban.*

— Törlesztenék, főbíró úr, — áll a telep gondnokának, *Székely Gyula* nyugalmazott vármegyei aljegyző, tb. főszolgabírónak íróasztala előtt egy szegény, rongyos asszony. Jobb karján egy apróság, a bal karján egy másik. Két darab egypengős esendül az asztalon. Az asszonyka sír, a pengők esendülésén nagyokat kacag két aprósága.

Bihárból került ide nyomorúság-falva gondnokának a keménykötésű, de csupa megértőszavú *Székely Gyula*. Katónás ember, az összeomláskor ő szervezte meg a székely felkelést. Lelkes székely, aki az ősszel vette át a telep gondozását és hűséges segítőtársával, *Balázs Jánossal*, Vass miniszter személyi detektívjével csodákat próbál művelni a telepen, hogy enyhüljön a baj. Szeretik is mindkettőjüket.

Százszociális bizottság

Karácsonykor a gondnoki irodában 1200 munkanélküli kapott kérését. *Az 1200 kunyerálóból alig 200 kapott karácsonyi segélyt.* De mégis csak ráterítette áldásos köpönyegét karácsony ünnepe a Valériára is, mert megalakult a telepen a 100-as szociális bizottság, hogy fénysugár jusson karácsony világosságából a sötét telepre is.

A bizottság tagjai körzetekbe osztották fel egymás között a telepet szegény-kataszter készült és karácsonykor több mint 200 gyermeket ruházott fel a bizottság és osztotta szét a IX. kerületi előljárással 5 vagón, a népjóléti minisztérium 2 vagón ajándékzenét a hideg baraklakásokban. A 100-as bizottság tagjai megadóztatták magukat havi 50 fillérrel és a telepnek ez a havi 50 pengő ma a szociális alapja. Temetési gyorssegélyek,

patika, egy kmo krumpi, tel liter tej, egy cipőtalpalás ebből az ötven pengőből telik. A szociális bizottság vezetői is mind Valériások: dr. *Barabás Zoltán* pénzügyi titkár neje, *Grósz József MAV* titkár felesége, dr. *Süsmegi Béláné* tanító felesége, *Marosi Józsefné* a Hangya üzletvezető neje, *Szabó Józsefné* cipész felesége. A szeretet pástortüze működésük.

Kis tűz, de nagyon melengető. A telepi kultúrház lelkes műkedvelőinek előadásából is csörren-csuppan a szociális bizottság kis kasszájába. A szomszédágban lakik dr. *Stöckl Dezső* orvos. Ingyen látogatja a telep szegény betegeit, még gyógyszert is ajándékoz.

— Kezét csokolom, doktor bácsi, — ha meglátják a telep gyerekei és egy-kettőre üresek a doktor bácsi cukkal megrakott zsebei.

A város mégis a falusiaknak adja a munkát

Nemrégiben történt. Négy topronyos napszámos kopogtatott be a gondnoki irodába.

— Ezren és ezren várjuk itt, hogy munkát kaphassunk. Ma volt a Ceglédi úti új városi építkezésekhez a munkások felvétele és csak falusiakat vettek fel, közülünk senkit.

A panaszról jegyzőkönyv készült a gondnoki irodában és a jegyzőkönyv már bent a népjólétiben azzal, hogy mégis csak furcsálni kell azt, hogy az építkezésektől párpercrenyire fekvő nyomortelep hatalmas sereg munkanélkülieivel ennyire nem hajlandók törődni a városkában.

Az egyik barakban a napközi tele gyereknéppel. Egy hétre 50 fillér értékű a költség, a reggelijükért, az ebédjükért. Az ebédeltető barakban naponként 200-an juthatnak ebédhez.

Szomorú valóság, de már nem újság, a baraklakások népének elesetése.

Künn a tavaszt esiklandozza már a márciusleleji délután és rongyos, sápadt, de kacagókedvű gyerekhad hangozik minden utcában. És asó for-

dul a kiskertekben, amarozódik a föld, a virágok, a tavaszi zöldségek alá.

Tábla az egyik barak falán:

Szepesi diákok otthona.

Huszonnégy szepesi egyetemi hallgató lakik itt a barakban.

A telep mézdrosza kimér egy héten egy fél marhát. Szombat esténként. Tavaly még két marha husa is elkelt.

Isten ments, ha felrepülne itt egyszer a vöröskakas valamelyik barak tetejére, ettől remeg mindenki, mert millió tűzoltó nem birkóztatna meg a veszedelemmel a deszkafalak rengetegében. Meddig bírják még kicsek a rózoga deszkaalkotmányok, hogy fedelet adjanak az ideszorultaknak?

300 kérvény

Háromszáz kérvény a gondnok íróasztalán. Mind kérésű, hogyha megüresednek egy lakás... Mert a szegényemberek szemében irigylendő hely a Valéria. Mekkora előny az, hogy anyyára közel esik a városhoz és oly olesó a házhoz.

A telep hátamögött a széles gyepen két sportpálya. A *MOVE* és a *Valéria sportegyesületek* tagjaié. Békés egyetértés a két egyesület között. *Balázs János* kezemunkája a működésükben. Hangos itt délutánoként az élet, még kézilabda csapata is van a telep sportoló munkáslányainak.

Szebb jövőt!

A gondnoki iroda ajtaján berámázott gépirásos sorok:

— *Szebb jövőt kívánunk egymásnak. Miért? Mert ma élni csak úgy tudunk, ha reményeségünk van, ha nem veszítjük el a jövőbe vetett bizalmunkat és ha hiszünk abban, hogy a mai nyomort és kétségbeesést egy szebb jövő fogja követni. Ne kívánjunk egymásnak se jónapot, se jóreggelt vagy jóéjszákát, melyek csak néhány órára szóló kívánságok. Nekünk szebb jövőt kell egymásnak kívánunk és erre felcélunk: adjon Isten.*

A telepen már egészen el is szoktak a szokásos köszöntéstől. Csak ez hallszik mindenütt, kalapot emelve köszöntő szóval:

— *Szebb jövőt! Adjon Isten!*

Bakos Ákos